

2. Wycena bilansowa jako narzędzie rozpoznania wewnętrznego potencjału przedsiębiorstw

2.1. Wprowadzenie

Funkcjonowanie i rozwój przedsiębiorstw, zdeterminowany jest przede wszystkim ich konkurencyjnością w stosunku do innych uczestników procesów wymiany zachodzących na rynku. O konkurencyjności organizacji decyduje ich wewnętrzny potencjał, który tworzą zasoby: wartościowe, pozwalające wykorzystać szanse i minimalizować zagrożenie w otoczeniu; rzadkie dla obecnej i przyszłej konkurencji; trudne do kopiowane przez innych konkurentów; nie posiadające substytutu w postaci innych zasobów strategicznych [1, s. 112].

Pojawia się zatem konieczność posiadania informacji o potencjale wewnętrznym jednostki, który stanowią aktywa materialne (zasoby finansowe, rzeczowe), jak i aktywa niematerialne (wiedza i umiejętności pracowników, kultura organizacji, zasoby informatyczne, listy klientów, marki handlowe, prawa autorskie). Biorąc pod uwagę zróżnicowany charakter poszczególnych aktywów, dostarczane na ich temat informacje powinny mieć wymagane cechy jakościowe i być dostosowane do wewnętrznych potrzeb jednostki i jej otoczenia pod względem treści, czasu i stopnia szczegółowości [13, s. 137].

Źródłem tych informacji jest niewątpliwie rachunkowość, która stanowi uniwersalny, elastyczny, podmiotowy, zdeterminowany metodą bilansową system informacyjny, umożliwiający tworzenia liczbowego obrazu powstawania, podziału i przepływu wartości oraz wynikających stąd rozrachunków między podmiotami gospodarczymi [3, s. 13]. Tak przedstawione rozumienie rachunkowości odpowiada współczesnym potrzebom, gdyż z jednej strony rachunkowość stanowi zorientowany na potrzeby organizacji system pomiaru ekonomicznego, natomiast z drugiej strony stanowi sama w sobie narzędzie pomiaru.

Istotą rachunkowości jest zatem pomiar i na jego bazie dostarczanie informacji o potencjale wewnętrznym jednostki. Szczególne znaczenie ma tu wycena, która uznawana jest za narzędzie umożliwiające weryfikację użyteczności i przydatności gospodarczej aktywów oraz ocenę możliwości osiągnięcia z nich korzyści ekonomicznych.

Celem artykułu jest próba odpowiedzi na pytanie, w jakim zakresie stosowane obecnie w rachunkowości rozwiązania w zakresie wyceny bilansowej, pozwalają na rozpoznanie wewnętrznego potencjału organizacji.

2.2.

Metody wyceny bilansowej aktywów

Ujawnianie i wycena potencjału wewnętrznego organizacji (aktywów) jest niewątpliwie podstawowym elementem pomiaru jaki dokonuje się w rachunkowości. Wymaga to przestrzegania określonych procedur uwzględniających dwa podstawowe etapy [5, s. 44]:

1. Identyfikację i klasyfikację podstawowych kategorii finansowych stosowanych do pomiaru.
2. Przestrzeganie zasad nadrzędnych i szczegółowych pomiaru.

Cechą charakteryzującą pomiar dokonywany w ramach rachunkowości, jest zastosowanie miernika pieniężnego. Wiąże się to jednak z pewnymi ograniczeniami, wynikającymi z kwestii zmiany wartości pieniądza w czasie. Koniecznością jest więc modyfikacja wielkości wyrażonych w pieniądzu w następnych okresach, poprzez dokonywanie wyceny. W rachunkowości wycena potencjału jednostki oznacza zbiór metod, technik oraz procedur określających zasady przyporządkowania wielkości wyrażonych w nośniku pieniężnym określonym zasobom.

W praktyce dokonywanie wyceny wartości księgowej aktywów jest jednym z trudniejszych obszarów rachunkowości. Determinują ją zarówno przyjęte standardów rachunkowości, jak i szczegółowe rozwiązania przyjęte w ramach polityki rachunkowości. Istotny wpływ na wartość księgową ma również rodzaj wycenianych aktywów, ich przeznaczenie oraz okres utrzymywania przez jednostkę.

Standardy międzynarodowe MSR (MSSF) dostrzegając problematykę wyceny księgowej, w swoich rozwiązaniach koncentrują się na zasadach wyceny bilansowej, uznając tę dziedzinę rachunkowości za kluczowy obszar regulacji. Aktualnie międzynarodowe standardy dopuszczają stosowanie alternatywnych metod pomiaru wartości księgowej (bilansowej) aktywów [11]:

- metoda kosztu historycznego¹ – pomiar wartości aktywów oparty jest na rzeczywistych cenach nabycia (kosztach wytworzenia) z dnia dokonania transakcji. Oznacza to, że składniki aktywów wyceniane są w wartościach aktualnych w momencie ich nabycia (wytworzenia). Metodologia wyceny oparta jest na koncepcji nominalizmu pieniężnego i stanowi najstarszą i klasyczną metodę wyceny w rachunkowości;

¹ Metoda kosztu historycznego w zależnościom rodzaju wycenianego składnika aktywów może występować jako: metoda oparta na amortyzowanej cenie nabycia (dotyczy przede wszystkim wyceny środków trwałych i nieruchomości inwestycyjnych), metoda oparta na niezamortyzowanej cenie nabycia (dotyczy głównie wyceny gruntów, wartości niematerialnych bez określonego terminu użytkowania, wartości firmy), metody zamortyzowanego kosztu (dotyczy głównie wyceny aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności) [6, s. 39].

- metoda wartości odtworzeniowej – oparta jest na wycenie składników aktywów w aktualnych cenach nabycia (kosztach wytworzenia). Oznacza to, że wycena następuje w wartości, jaką należałoby zapłacić, jeśli takie same lub ekwiwalentne aktywa zostałyby nabyte na bieżąco;
- metoda wartości realizacji – oparta jest na wycenie składników aktywów według cen sprzedaży netto, co oznacza, że wartość jest wyrażona w kwocie możliwej do realizacji podczas sprzedaży;
- metoda wartości bieżącej – oparta jest na wycenie aktywów w bieżącej zdyskontowanej wartości przyszłych przepływów pieniężnych netto, jakie oczekuje się, że będą uzyskane ze sprzedaży aktywów. Jej istotą jest uwzględnienie zmiany wartości pieniądza w czasie, czyli dyskonta aktualnej wartości księgowej składników aktywów.

Przedstawione metody, opierają się na różnych podstawach i założeniach wyceny, co powoduje, iż wartość tego samego składnika aktywów w tych samych warunkach może być różna, w zależności od przyjętej metodologii wyceny. Dlatego też wybór metody wyceny powinien być zdeterminowany między innymi [12, s. 136]:

- dostarczaniem rzetelnego i jasnego obrazu przedsiębiorstwa pozwalającego różnym interesariuszom na ocenę jego sytuacji finansowej, majątkowej oraz zamierzeń na przyszłość,
- założoną polityką bilansową,

Prawo bilansowe dopuszcza różne rozwiązania w zakresie możliwości pomiaru wartości. Ta wielowarstwowość zasad wyceny jest wyrazem ewolucji prawa bilansowego w kierunku metody wartości. Głównym celem metody wartości jest kompletna i właściwa wycena zasobów na dzień bilansowy, zmierzająca do rzetelnej wyceny aktywów przedsiębiorstw. Zakłada ona wycenę tych pozycji według ich wartości rynkowej, a w przypadku jej braku według wartości godziwej, ewentualnie wartości użytkowej. [8, s. 87]

Wartość godziwa aktywów jest definiowana w różnych międzynarodowych standardach rachunkowości (np. MSR 16, 38, 39, 40), jako kwota za jaką na warunkach rynkowych, składnik aktywów mógłby zostać wymieniony, w drodze transakcji przeprowadzonej pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi stronami [11].

W praktyce wartość godziwa jako sposób wyceny, może być wykorzystywana wyłącznie w odniesieniu do transakcji, która spełnia określone warunki:

- mogłaby być dokonana w warunkach rynkowych (dotyczy transakcji hipotecznej);
- pomiędzy zainteresowanymi stronami, co oznacza, że strony chcą dokonać tej transakcji i żadna z nich nie znajduje się w sytuacji przymusowej;
- pomiędzy dobrze poinformowanymi stronami, co oznacza, że strony transakcji dysponują wystarczającą wiedzą i informacją pozwalającą pełną ocenę wartości przedmiotu transakcji;
- pomiędzy niepowiązanymi ze sobą stronami, co oznacza, że żadna z nich nie pozostaje w stosunku nadrzędności i podporządkowania.

Wartość godziwa ma charakter uniwersalny i jej ustalenie jest możliwe dla najszerszego zakresu pozycji bilansowych. Powstaje zatem pytanie: czy wartość godziwa to cena rynkowa? Aby odpowiedzieć na to pytanie należy przeanalizować

obydwie kategorie oraz uwarunkowania je tworzące. Cena rynkowa ustalana jest na podstawie informacji wypływających z rynku. Wartość rynkową danego składnika aktywów można ustalić, jeżeli jest on przedmiotem na aktywnym rynku, na którym:

- aktywa podlegające obrotowi mają charakter jednorodny;
- w każdym momencie można znaleźć nabywcę i sprzedawcę;
- informacje o cenach transakcji są dostępne publicznie.

W przypadku braku rynku spełniającego powyższe warunki, podstawą wyceny może być hipotetyczna wartość rynkowa, czyli wartość godziwa. Do ustalenia tej wartości, konieczne jest jednak przyjęcie hipotetycznych warunków rynkowych. Wówczas wartość składnika aktywów odzwierciedla spodziewaną stopę zwrotu dostępną na rynku dla aktywów o podobnym stopniu ryzyka.

Analizując relacje zachodzące między ceną rynkową a wartością godziwą można przyjąć, że cena rynkowa jest szczególnym przypadkiem wartości godziwej. Gdy istnieje aktywny rynek na identyczny², jak wyceniany składnik aktywów, to wartością godziwą jest bieżącą ceną rynkową. Natomiast w przypadku braku takiego rynku, istnieje konieczność znalezienia ceny najbardziej zbliżonej do rynkowej i odzwierciedlającej korzyści, jakie wiążą się z danym obiektem wyceny. Szacowanie wartości godziwej następuje wówczas za pomocą metod dochodowych lub kosztowych. [9, s. 83-85]

Zarówno cena rynkowa, jak i wartość godziwa dają możliwość odejścia w wycenie od kosztu historycznego. Jednak wprowadzenie wartości godziwej wzbudza szereg kontrowersji. Jest to wynikiem tego, iż definiując wartość godziwą następuje połączenie dążenia do operacjonalizacji tej definicji, czyli możliwości jej bezpośredniego wykorzystania jako podstawy pomiaru dokonywanego w rachunkowości, przy jednoczesnej konieczności zachowania zgodności z istotą tej kategorii, która już w samej nazwie sugeruje, że dotyczy cech bezpośrednio niemierzalnych. [10, s. 267]

Mimo tych wątpliwości, wprowadzenie do praktyki rachunkowości kategorii wartości godziwej, która łączy w sobie cechy wymienionych metod wyceny (poza metodą wartości historycznej), pozwala na stopniowe odchodzenie od kosztu historycznego na rzecz ceny bieżącej.

2.3.

Obszary zastosowania wycen w wartości godziwej

Wartość godziwa będąca substytutem wartości rynkowej może być zastosowana do wyceny księgowej (bilansowej) aktywów wszędzie tam, gdzie nie istnieje aktywny rynek. Jednak w praktyce jej stosowanie jest uwarunkowane wieloma czynnikami i okolicznościami. Obszary zastosowania wycen według wartości godziwej zgodnie z MSR (MSSF) oraz ustawy o rachunkowości, ilustruje tabela 1.

² W przypadku gdy jednostka wyceniająca nie ma możliwości ustalenia bieżącej ceny rynkowej, podstawą wyceny może być cena z transakcji ostatnio przeprowadzonej lub ewentualnie wycena składników podobnych.

Tabela 1.

Wycena księgową (bilansową) aktywów według MSR (MSSF) i ustawy o rachunkowości

MSSF(MSR)	UoR
Wartości niematerialne i prawne	
Wycena według ceny nabycia pomniejszonej o odpisy amortyzacyjne rozliczane w okresie ekonomicznej użyteczności, a także odpisy z tytułu trwałej utraty wartości (podejście wzorcowe) lub wartości przeszacowanej, będącej wartością godziwą pomniejszoną o dotychczasowe odpisy umorzeniowe oraz odpisy z tytułu trwałej utraty wartości pod warunkiem występowania aktywnego rynku (podejście alternatywne) – MSR 38	Wycena według ceny nabycia pomniejszonej o odpisy amortyzacyjne rozliczane w okresie ekonomicznej użyteczności, a także odpisy z tytułu trwałej utraty wartości (podejście wzorcowe)
Rzeczowe aktywa trwałe	
Wycena według cen nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o odpisy amortyzacyjne, a także o zakumulowane odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Dopuszczalne jest podejście alternatywne według którego wycena dokonywana jest w wartości przeszacowanej będącej wartością godziwą na datę przeszacowania pomniejszoną o odpisy umorzeniowe oraz zakumulowane odpisy z tytułu trwałej utraty wartości – MSR 16.	Wycena według cen nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszona o odpisy amortyzacyjne, a także odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Dopuszczalna jest także wycena w wartości przeszacowanej (po aktualizacji środków trwałych).
Nieruchomości inwestycyjne	
Wycena według jednego z podejść: podejścia wzorcowego (model wartości godziwej) lub według podejścia alternatywnego (model ceny nabycia) – MSR 40	Wycena według ceny nabycia lub kosztów wytworzenia pomniejszonych o odpisy amortyzacyjne bądź według ceny rynkowej lub inaczej określonej wartości godziwej.
Rzeczowe aktywa obrotowe	
Wycena według niższej wartości spośród ich ceny nabycia (kosztu wytworzenia) oraz możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto – MSR 2	Wycena według ceny nabycia (kosztu wytworzenia) nie wyższych od ich ceny sprzedaży netto.
Aktywa finansowe	
Wycena w zależności od tego, do której kategorii dana pozycja jest przyporządkowana. Aktywa finansowe w wartości godziwej przez wynik finansowy, wyceniane są w wartości godziwej. W wartości godziwej wyceniane są również aktywa finansowe dostępne do sprzedaży. W przypadku gdy jednostka nie jest w stanie wiarygodnie oszacować wartości godziwej (sytuacja taka ma miejsce zazwyczaj w odniesieniu do inwestycji w akcje czy udziały spółek nienotowanych), pozycje takie wyceniane są w cenie nabycia, pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości.	Udziały w innych jednostkach, według ceny nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości lub według wartości godziwej albo skorygowanej ceny nabycia, jeżeli dla danego składnika aktywów został określony termin wymagalności. Wartość w cenie nabycia może być przeszacowana do wartości w cenie rynkowej. Inwestycje krótkoterminowe, według cen (wartość) rynkowej albo według ceny nabycia lub ceny (wartości) rynkowej, zależnie od tego która z nich jest niższa albo

Dwie pozostałe kategorie, czyli pożyczki i należności oraz inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności, wyceniane są w skorygowanej cenie nabycia (zamortyzowanym koszcie) – MSR 39.	według skorygowanej ceny nabycia, jeżeli dla danego składnika aktywów został określony termin wymagalności, a krótkoterminowe inwestycje dla których nie istnieje aktywny rynek, w inny sposób określonej wartości godziwej.
---	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie [11], [15].

Przedstawione rozwiązania dotyczące wyceny księgowej (bilansowej) aktywów, wskazują iż ustawa o rachunkowości bardziej konserwatywnie podchodzi do kwestii wyceny niż międzynarodowe standardy. W większości przypadków wycena składników majątkowych opiera się na metodzie kosztu historycznego, co powoduje, iż wartość księgowa stanowi sumę historycznej wartości jego poszczególnych aktywów. Tak przyjęte rozwiązania niewątpliwie ograniczają możliwość rozpoznania pełnego potencjału jakim dysponują jednostki, przez różnych interesariuszy. Podstawą dokonania pomiaru według historycznego kosztu nabycia (wytworzenia) jest konieczność wystąpienia operacji wymiany rynkowej. Natomiast znaczna część potencjału jednostki, to zasoby wytwarzane we własnym zakresie (powstają one wewnątrz jednostki i nie są obiektem transakcji rynkowych). Problem ten dotyczy przede wszystkim niematerialnych zasobów, tj. wiedza i umiejętności pracowników, kultura organizacji, zasoby informatyczne lojalność klientów, zdolność organizacji do uczenia się i adaptacji, reputacja, które na dzień dzisiejszy stanowią tzw. ukryty potencjał jednostki.

Natomiast rozwiązania zawarte w MSR preferują wartość najlepiej służącą realizacji procesów ekonomicznych, co potwierdza przyjęcie w standardach odstępstwa od wyceny w wartości historycznej na rzecz wartości wyższej. Standardy dają szersze możliwości zastosowania wycen w wartości godziwej, których zastosowanie mogłoby zmniejszyć rozdźwięk między wartością rynkową, a księgową przedsiębiorstwa, poprzez ujawnianie ukrytego potencjału organizacji, jakim na dzień dzisiejszy są aktywa niematerialne. Nie oznacza to jednak w praktyce, iż wycena będzie dokonywana w wartości godziwej, co jest wynikiem ograniczeń wynikających z przyjętych szczegółowych rozwiązań.³ Również to, czy aktywa zostaną objęte wyceną w wartości godziwej, uwarunkowane jest przyjętym modelem wyceny w polityce rachunkowości.

Wycena w wartości godziwej obarczona jest jednak znaczną dozą subiektywizmu. Atrybut obiektywizmu i wiarygodności mają przede wszystkim wyceny dokonywane w oparciu o informacje z aktywnych rynków. W przypadku braku takich informacji, wycena dokonywana jest przy wykorzystaniu nierynkowych metod szacowania wartości godziwej. Podstawą szacunku może być:

- cena rynkowa notowana na aktywnym rynku,

³ Przykładem może być wycena godziwa aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży, która zostanie uwzględniona w sprawozdaniu finansowym tylko wtedy, gdy ustalona w ten sposób wartość aktywów, pomniejszona o koszty zbycia, będzie mniejsza od ich dotychczasowej wartości bilansowej.

- cena rynkowa z ostatnio przeprowadzonej transakcji,
- ceny z transakcji rynkowych dotyczących podobnych pozycji,
- cenowe wyznaczniki branżowe oparte na notowaniach rynkowych,
- metody dochodowe,
- metody kosztowe

Nie wszystkie z wymienionych podejść do wyceny są uwzględniane w poszczególnych standardach operujących kategorią wartości godziwej. Różnicuje je przede wszystkim charakter aktywów będących przedmiotem wyceny, co ilustruje schemat 1.

Schemat 1.
Preferencje metod szacowania wartości godziwej aktywów w zależności od ich charakteru

Rodzaj aktywów	Metoda szacowania wartości
Aktywa rzeczowe	<ul style="list-style-type: none"> – aktualna cena aktywów notowanych na aktywnym rynku o innym charakterze, po dokonaniu niezbędnych korekt – niedawne ceny z mniej aktywnego rynku, po dokonaniu ich korekty o wszystkie zmiany warunków ekonomicznych, które nastąpiły od momentu przeprowadzenia analizowanych transakcji – zdyskontowane przepływy pieniężne; – szacunek rzeczoznawców; – Międzynarodowe Standardy Wyceny (IVS)
Aktywa niematerialne	<ul style="list-style-type: none"> – niedawne ceny z mniej aktywnego rynku, po dokonaniu ich korekty o wszystkie zmiany warunków ekonomicznych, które nastąpiły od momentu przeprowadzenia analizowanych transakcji – szacunek rzeczoznawców – metoda mnożnikowa, oparta na informacjach o przeprowadzonych transakcjach rynkowych i określonych cechach wycenianego aktywa – zdyskontowane przepływy pieniężne – Międzynarodowe Standardy Wyceny (IVS)
Aktywa finansowe	<ul style="list-style-type: none"> – bieżąca wartość rynkowa innego instrumentu finansowego, notowanego na rynku aktywnym, który posiada zasadniczo takie same cechy – zdyskontowane przepływy pieniężne – model wyceny opcji

Źródło: opracowanie własne na podstawie [11]

Ograniczenia w szacowaniu wartości godziwej, wymusiły konieczność uszerogowania w standardach wyceny według kryterium wiarygodności. Dlatego też, niezależnie od rodzaju aktywów, w szacowaniu wartości godziwej w pierwszej kolejności preferowane są metody, które charakteryzują się najmniejszym stopniem subiektywizmu wpływającego na wynik wyceny, a więc opartych na cenach

rynkowych (dotyczy czterech pierwszych metod). Ostatnie dwie metody (dochodowa i kosztowa), ze względu na bardzo duży subiektywizm, mogą być natomiast stosowane w przypadku braku wiarygodnych i aktualnych odniesień rynkowych.

Międzynarodowe standardy, ukierunkowują się więc na wycenę zasobów jednostki w wartości, która w sposób jak najbardziej optymalny pozwala na realizację procesów ekonomicznych. Przyjęcie wyceny na dzień bilansowy w wartości aktualnej a nie historycznej stanowi rzetelniejszą informację do podejmowania decyzji. Należy jednak pamiętać, iż wycena w aktualnej wartości (rynkowej, godziwej) pociąga za sobą skutki finansowe, które mogą znaleźć swoje odzwierciedlenie w poziomie wyniku finansowego [16, s. 87]:

- wartość rynkowa (godziwa) < wartości historycznej, to różnica między nimi zmniejsza wynik finansowy;
- wartość rynkowa (godziwa) > wartości historycznej, to standardy przewidują dwa rozwiązania w zależności od rodzaju aktywów. Pierwsze rozwiązanie przewiduje kapitałowe ujęcie skutków wyceny i nie wpływa na wynik finansowy okresu dokonywania wyceny. Drugie rozwiązanie prowadzi do uznania w wyniku finansowym niezrealizowanych korzyści.

2.4.

Podsumowanie

Współczesne przedsiębiorstwa w tworzeniu wartości posługują się aktywami i kombinacjami aktywów, a ich sukces zależy od tego, jak budują one portfel swoich aktywów i jak nim zarządzają [2, s. 12]. Istotne znaczenie ma więc ich pomiar, który umożliwia nie tylko zidentyfikowanie stopnia rozwoju poszczególnych elementów aktywów, jak i też na określenie obecnej ich wartości. Szczególne znaczenie ma tu rzetelne i wiarygodne ustalenie wartości bilansowej zasobów jednostki. Jest to o tyle istotne, gdyż odzwierciedla ona wartość dostępną dla wszystkich interesariuszy, zarówno tych wewnętrznych, jak i zewnętrznych.

Wartość bilansowa ustalana jest w systemie rachunkowości przy zastosowaniu właściwych jej metod i zasad. Jednak oparcie jej na historycznym koszcie nabycia (wytworzenia), ogranicza możliwość rozpoznania pełnego potencjału wewnętrznego jakim dysponują jednostki. Wynika to przede wszystkim z tego, że podstawą ustalenia tych wartości jest konieczność wystąpienia operacji wymiany rynkowej. Natomiast znaczna część zasobów niematerialnych powstaje wewnątrz jednostki i nie jest obiektem transakcji rynkowych. Dotyczy to przede wszystkim wewnętrznemu generowanej wartości firmy, która odzwierciedla niematerialne zasoby tj. lista stałych klientów, jakości struktury organizacyjnej, marka.

Wycena bilansowa, aby mogła stać się skutecznym narzędziem rozpoznania potencjału wewnętrznego organizacji, niewątpliwie musi wyjść poza ramy metod wyceny w wartości historycznej. Z pewnością takim rozwiązaniem może stać się rozszerzenie w praktyce rachunkowości wyceny w wartości godziwej, którą odzwierciedlają aktualna cena rynkowa – jeśli pochodzi z aktywnego rynku, a w przypadku jego braku, wartość ustalana w oparciu o powszechnie przyjęte techniki szacunkowe.

Wprowadzenie do praktyki rachunkowości wartości godziwej daje więc możliwość wyceny zasobów przedsiębiorstwa według wartości bieżącej. Jednak wartość godziwa jest w znacznym stopniu kategorią abstrakcyjną, idealną, gdyż wynika przede wszystkim z oszacowania transakcji hipotetycznych, jakie mogłyby być zawarte na warunkach rynkowych. Dlatego też stosowanie wyceny aktywów w wartości godziwej obarczone jest licznymi ograniczeniami:

- przedsiębiorstwa opierające swoją politykę bilansową na ustawie o rachunkowości, mogą stosować wycenę księgową (bilansową) w wartości godziwej tylko w odniesieniu do nielicznej grupy aktywów;
- w odniesieniu do aktywów dla których nie występuje aktywny rynek, wartość godziwa opiera się na szacunku, co charakteryzuje się subiektywizmem i jest podatna na błędy i zniekształcenia;
- wycena w aktualnej wartości (rynkowej, godziwej) pociąga za sobą skutki finansowe, które wpływają na poziom wyniku finansowego.

Mimo tych ograniczeń, niewątpliwie wprowadzenie do praktyki rachunkowości wartości godziwej jako metody wyceny, to pierwszy istotny krok do zastąpienia najstarszej metody szacowania wartości, jaką jest metoda wartości historycznej, wartością bieżącą. Szersze zastosowanie wycen w wartości bieżącej pozwoli na pełniejsze rozpoznanie wewnętrznego potencjału jednostki. Dotyczy to przede wszystkim aktywów niematerialnych, które tylko w niewielkim zakresie są obecnie rozpoznawane przez rachunkowość, a uznawane są za główny kreator wartości przedsiębiorstw.

Literatura

1. Barney J.: *Firm Resources and Sustained Competitive Advantage*, „Journal of Management” 1991, Vol. 17, no 1.
2. Boulton R. E.S., Libert B.D., Samek S.M.: *Odczytując kod wartości. Jak firmy tworzą wartość w nowej gospodarce*. WIG-Press, Warszawa 2001.
3. Burzym E., *Rachunkowość przedsiębiorstw i instytucji*, PWE, Warszawa 1980.
4. Chodoń M., Gawart B.: *Problemy wyceny w rachunkowości*, [w:] red. J. Gierusz, M. Jerzemska, T. Martyniuk, *Rachunkowość wobec procesów globalizacji*, Uniwersytet Gdański, Gdańsk 2002.
5. Czerny J.: *Rola i znaczenie wyceny w zarządzaniu przedsiębiorstwem znajdującym się w sytuacji kryzysowej*, [w:] red. T. Kizuikiewicz, *Rachunkowość w zarządzaniu jednostkami gospodarczymi*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Nr 464, Szczecin 2007.
6. Fil P., Michalczyk A., *Problemy wyceny aktywów i pasywów według MSR/MSSF i ustawy o rachunkowości*, ODDK, Gdańsk 2007.
7. Hasiuk W.: *Wartość przedsiębiorstwa a bezpieczeństwo obrotu gospodarczego*, [w:] red. B. Micherda, *Sprawozdawczość i rewizja finansowa w poprawie bezpieczeństwa obrotu gospodarczego*, Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Kraków 2005.
8. Helin A.: *Sprawozdanie finansowe według MSSF. Zasady sporządzania i prezentacji*, C.H.BECK, Warszawa 2006.
9. Mazur A.: *Wartość godziwa w przewidywaniu kryzysu jednostki gospodarczej*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” 2006, nr 33/89.
10. Micherda B., *Wiarygodność istotną cechą jakościową sprawozdania finansowego*, „Forum Rachunkowości” 2007, nr 1.

11. *Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej 2007*, Tom I i II, SKwP, IASB, Warszawa, Londyn 2007.
12. Samelak J., *Determinanty sprawozdawczości finansowej przedsiębiorstw oraz kierunki jej dalszego rozwoju*, Akademia Ekonomiczna w Poznaniu, Poznań 2004.
13. Sawicki K: *Informacyjno-sprawozdawcza funkcja rachunkowości jednostek gospodarczych*, Zeszyty Teoretyczne Rady Naukowej, t. XXXV, Warszawa 1966.
14. Surdykowski S., *Wycena w środowisku nowej ekonomii – wartość księgowa kontra wartość rynkowa*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 911, Wrocław 2001.
15. *Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości* [Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, (...), Dz. U z 2008 r. Nr 63, poz. 393].
16. Walińska E. (red.), *Rachunkowość. Rachunkowość i sprawozdawczość finansowa 2006*, Tom I, Dom Wydawniczy ABC, Warszawa 2006.

